

Öğretmenlerin demografik değişkenlere göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının incelenmesi

Mehmet Emin ÖZSOY^{1*}, Hatice YILDIZ DURAK²

¹Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

²Öğretim Teknolojileri / Ereğli Eğitim Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

*(hatyil05@gmail.com) Başlıca yazarın mail adresi

Özet – E-öğrenme sürecinde; videolar, çevrimiçi dersler, etkileşimli araçlar, online sınavlar gibi çeşitli yöntemler vardır. E-öğrenme sürecini sağlıklı bir şekilde yürütebilmek ve tamamlayabilmek için teknolojik alt yapıların yanı sıra öğretmenlerin de bu teknolojileri benimsemesi ve yeterliğini edinmesi gerekmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularını belirleyerek demografik değişkenlerine göre bir farklılık olup olmadığını incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak “Öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygu ölçeği” uygulanmıştır. Nicel verilerin analizinde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin, meslekte geçirdikleri yıllara, teknolojik yeterliklerine ve eğitim düzeylerine göre hissettikleri duygularda anlamlı farklılıklar oluşmadığı ortaya konmuştur. Aritmetik ortalamalara göre, mesleki tecrübe ve eğitim düzeyi arttıkça kaygı duygusunun azaldığını, keyif duygusunun arttığı görülmüştür. Teknolojik yeterliği yüksek olan öğretmenlerin; teknoloji ile eğitim yapmaktan keyif aldığı, teknoloji kullanım yeterliği düşük olan öğretmenlerin kaygı duydukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler – Öğretmenler, Teknoloji İle Öğretim Yapma, Duygular

I. GİRİŞ

Uzaktan eğitim merkezleri ve açık öğretim kurumları gibi kurumlar e-öğrenme sürecini uzun yıllardır sürdürmekteydi. Fakat 2019 yılında bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 virüsünün etkisiyle dünya çapında bir pandemi süreci yaşandı. Bu süreç; insan hayatını geneliyle olumsuz etkileyen uzun bir süreç oldu [1], [2]. Bu süreç içerisinde başta sağlık olmak üzere, ekonomik alanda ve eğitim alanında ciddi problemler ortaya çıktı [3]. Bu problemleri önleyebilmek için de teknoloji kullanarak e-öğrenme süreçlerine hızlıca geçiş yapmaya başlandı. Daha önce deneyimi olmayan öğretmenlerin de kendilerini adapte etmeleri gerekiyordu. Bu süreç ile birlikte e-öğrenme süreci ile ilgili bir farkındalık oluşmuştur. Günümüzde e-öğrenme sürecinin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve bütün eğitim seviyelerinde kullanılmaya başlaması için önemli çabalar sergilenmektedir.

Öğretmenlerin de bu sürece ne kadar uyum sağladıkları, yeterliklerinin seviyesi, bu süreç için hissettikleri duygularının önemli rol oynadığı düşünülmektedir. Bu çalışmada; öğretmenlerin demografik değişkenlere göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularını incelenmesi amaçlanmıştır.

II. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmada belirlenen evren üzerinden örneklem olarak; rastgele seçilen öğretmenlerin demografik değişkenleri ile teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duyguları arasındaki ilişkileri belirlenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden betimsel model kullanılmıştır.

A. Katılımcılar

Araştırmadaki katılımcılar; her düzeyden özel ve devlet okullarında çalışan çeşitli branşlardaki 61

öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların %83,6'sı kadın, %16,4ü erkek öğretmenden oluşmaktadır.

B. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 5li Likert tipinde 12 soruluk “Öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygu ölçeği” uygulanmıştır.

Teknoloji ile Öğretim Yapmaya İlişkin Duygu Ölçeği: Frenzel, Pekrun, Goetz, Daiels, Durksen, Becker-Kurz ve Klassen [4] tarafından geliştirilmiş ve Güngör [5], Göngör ve Atman Uslu [6] tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Bu ölçekte genel duygu durumları ile ilgili alt ölçek kullanılmıştır. Öğretmenlikle ilgili genel duygular ölçeğinde üç faktör bulunmaktadır: keyif (4 madde), öfke (4 madde) ve kaygı (4 madde).

C. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında online (çevrimiçi) ortamda toplanan veriler SPSS programı kullanılarak Mann-Whitney U testi uygulanmıştır.

III. BULGULAR

Tablo 1 ve Tablo 2’de öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının incelenmesiyle ilgili bulgular sunulmuştur.

Tablo 1. Mesleki kıdemlerine göre öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duyguları

	Mesleki kıdem	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Keyif	0-10 yıl	27	30,81	832,00
	10 yıl üzeri	34	31,15	1059,00
	Toplam	61		
Öfke	0-10 yıl	27	30,31	818,50
	10 yıl üzeri	34	31,54	1072,50
	Toplam	61		
Kaygı	0-10 yıl	27	35,41	956,00
	10 yıl üzeri	34	27,50	935,00
	Toplam	61		

Tablo 2. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının farklılaşması

	Keyif	Öfke	Kaygı
Mann-Whitney U	454,000	440,500	340,000
Wilcoxon W	832,000	818,500	935,000
Z	-,074	-,276	-1,770
Asymp. Sig. (2-tailed)	,941	,783	,077

Meslekteki yılı 10 seneden az olan öğretmenlerin kaygı duygularının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak üç duygu kategorisinde de istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir. Teknoloji ile öğretim konusunda kaygı durumları tecrübesi az olan öğretmenlerde daha fazla olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın sonucunda kaygı durumu; mesleki tecrübesi 10 yıldan fazla olan öğretmenlerde daha yüksek görülmüştür.

Tablo 3 ve Tablo 4’de öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının incelenmesiyle ilgili bulgular sunulmuştur.

Tablo 3. Eğitim düzeylerine göre öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duyguları

	Eğitim Düzeyi	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Keyif	Lisans	45	28,93	1302,00
	Lisans Üstü	16	36,81	589,00
	Toplam	61		
Ofke	Lisans	45	33,30	1498,50
	Lisans Üstü	16	24,53	392,50
	Toplam	61		
Kaygı	Lisans	45	34,26	1541,50
	Lisans Üstü	16	21,84	349,50
	Toplam	61		

Tablo 4. Öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının farklılaşması

	Keyif	Ofke	Kaygı
Mann-Whitney U	267,000	256,500	213,500
Wilcoxon W	1302,000	392,500	349,500
Z	-1,546	-1,741	-2,460
Asymp. Sig. (2-tailed)	,122	,082	,014

Eğitim düzeyi lisans düzeyinde kalan öğretmenlerin kaygı duygularının daha yüksek

olduğu gözükmektedir. Tablo 4'e göre eğitim düzeyi lisans seviyesindeki öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapma konusunda, eğitim düzeyi lisansüstü olan öğretmenlere göre daha fazla kaygılandıkları görülmüştür. Keyif ve öfke duygu kategorisinde istatistiksel olarak anlamlı fark görülmezken kaygı kategorisinde anlamlı fark vardır.

Tablo 5 ve Tablo 6'da öğretmenlerin teknoloji kullanım yeterliğine göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının incelenmesiyle ilgili bulgular sunulmuştur.

Tablo 5. Teknoloji kullanım yeterliğine göre öğretmenlerin teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duyguları

	Teknoloji kullanım yeterliği	N	Mean	Sum of
			Rank	Ranks
Keyif	Düşük	31	24,56	761,50
	Yüksek	30	37,65	1129,50
	Toplam	61		
Ofke	Düşük	31	34,34	1064,50
	Yüksek	30	27,55	826,50
	Toplam	61		
Kaygı	Düşük	31	37,02	1147,50
	Yüksek	30	24,78	743,50
	Toplam	61		

Tablo 6. Öğretmenlerin teknoloji kullanım yeterliğine göre teknoloji ile öğretim yapmaya ilişkin duygularının farklılaşması

	Keyif	Öfke	Kaygı
Mann-Whitney U	265,500	361,500	278,500
Wilcoxon W	761,500	826,500	743,500
Z	-2,917	-1,532	-2,756
Asymp. Sig. (2-tailed)	,004	,126	,006

Teknoloji ile eğitim yapmada; teknoloji kullanım yeterliği az olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre daha çok kaygı duyduğu ve yeterliği fazla olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere göre teknoloji ile eğitim yapmada daha fazla keyif aldığı çözümlenmiştir. Öfke kategorisinde istatistiksel olarak anlamlı fark görülmezken keyif ve kaygı kategorisinde anlamlı fark vardır.

IV. TARTIŞMA

Teknolojinin eğitime entegrasyonu için uzun yıllardır materyal üretimi ve eğitim programlama alanında çok sayıda çalışma yapılmıştır. Günümüzde özellikle 2019 pandemi sürecinde yapılan online eğitimlerde yaşanan aksaklıklar ve zorluklardan anlaşılacağı üzere teknolojik alt yapı ve öğretmenlerin teknolojik yeterliği konusunda araştırmalar yaparak literatüre katkıda bulunmak önemli bir konudur. Bu konuda yaptığımız araştırma, öğretmenlerin meslekteki yılları, teknolojik yeterlikleri ve eğitim düzeylerinin; teknoloji ile öğretim yapmadaki duyguları ile olan ilişkilerinin incelenmesidir. Bu ilişkiler incelendiğinde bazı hususlarda anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Ertmer [7]'a göre e-bilişim teknolojilerinin eğitim sisteminde kullanılabilmesinde bazı engeller vardır. Bunlar yetersiz kaynak, materyal, yetersiz eğitim ve destekten dolayı oluşan engeller ve önemli olanı ise öğretmenlerin bilişim teknolojilerine ilişkin olumsuz inançlarıdır. Bu inançlara ilişkin uyguladığımız ölçeklerden çıkan sonuçlara bakıldığında literatürdeki bunun gibi çalışmalarını destekler nitelikte olduğu gözükmektedir.

V. SONUÇLAR

Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin teknolojik yeterliklerinin ve eğitim düzeylerinin arttıkça; teknoloji ile öğretim yapmaktan keyif duydukları ortaya çıkmıştır. Eğitim düzeyi lisans düzeyi olan veya mesleki tecrübesi 10 yıldan az olan öğretmenlerin de bu konuda kaygı duydukları ortaya çıkmıştır. Bu alanda daha geniş çaplı araştırmalar yapılarak daha fazla katılımcıya ulaşılarak yeterli bir kanıya varılabilir.

KAYNAKLAR

- [1] R. Vezne, H. Durak, & N. Atman Uslu. Online learning in higher education: Examining the predictors of students' online engagement. *Education and Information Technologies*, 28(2), 1865-1889.2023
- [2] H. Yıldız Durak & Ş. Aydoğdu. Examining the Pandemic Process from the Educational Perspective: What Are Scientific Studies Telling Us?. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 8(2), 221-236. 2023.
- [3] N. A., Uslu, & H. Y. Durak, (2022). Understanding self-regulation, achievement emotions, and mindset of undergraduates in emergency remote teaching: a latent profile analysis. *Interactive Learning Environments*, 1-20.

- [4] A. C., Frenzel, R., Pekrun, T., Goetz, L. M., Daniels, T. L., Durksen, B., Becker-Kurz, & R. M. Klassen, Measuring teachers' enjoyment, anger, and anxiety: The Teacher Emotions Scales (TES). *Contemporary Educational Psychology*, 46, 148-163. 2016.
- [5] H. Gngr, Teknoloji Entegrasyonunun Modellenmesinde ğretmenlerin Teknolojik Pedagojik İçerik Bilgileri, Düşünme Yapıları Ve Teknoloji İle ğretim Yapmaya İlişkin Duygularının Rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa. 2023.
- [6] H., Gngr, & N. Atman -Uslu, ğretmenlerin Teknoloji ile ğretime Yönelik Duygularının llmesi: Bir Geçerlik ve Güvenirlik alışması. Öğretim Teknolojisi ve Hayat Boyu ğrenme Dergisi, 3(2), 115-128. 2022.
- [7] P. A. Ertmer "Addressing first-and second-order barriers to change: Strategies for technology integration". *Educational technology research and development*, 47(4): 47-61. 1999.